

OTOMOTİVDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PRATİK REHBER

**BMW
GROUP**

DAIMLER TRUCK

HONDA

Mercedes-Benz

SCANIA

TOYOTA

STELLANTIS

VOLKSWAGEN

AKTIENGESELLSCHAFT

V O L V O

Otomotivde Sürdürülebilirlik Genel Rehberi Bilgileri

Bilgiler

Otomotivde Sürdürülebilirlik Rehber İlkeleri, otomotiv şirketlerinin sürdürülebilirlik ile ilgili konularda tedarikçilerden beklentilerini özetlemektedir. Rehber İlkelerine dayanan Otomotivde Sürdürülebilirlik Pratik Rehberi, tüm beklentiler için pratik bir açıklama sağlar ve beklentilere nasıl uyulacağına dair örnekler gösterir.

Amaç

Bu belgenin amacı, tedarikçilerin genel sürdürülebilirlik performansını artırmak için daha fazla bilgi ve örnek sağlayarak Rehber İlkeleri tamamlamaktır.

Bu belge İş Ahlakı, Çevre, İnsan Hakları ve Çalışma Koşulları, Sağlık ve Güvenlik ve Sorumlu Tedarikçi Zinciri Yönetimi ile ilgili Rehber İlkeleri karşılamak için çeşitli örnekler göstermektedir. Ancak bu beklentileri karşılamak için yapılabilecek şeyler bu Rehberdekilerle sınırlı değildir.

Geçerli olma sırası

Otomotiv tedarikçileri, tedarikçilerinin yasalar, yönetmelikler ve her otomotiv şirketinin kendi belirlediği standart, kural ve sözleşmeye bağlı anlaşmalara uymalarını bekler. Ayrıca referans olarak uluslararası beklentiler ve sektörde yaygın uygulamalar da kullanılabilir.

- Yönetmelik (yerel) yoksa, tedarikçiler referans noktası olarak şirkete özel standartlar/ kurallar ve sözleşmeye bağlı anlaşmalar, sektörde yaygın uygulamalar ve uluslararası çerçeveleri kullanmalıdır.
- Tedarikçiler, uyum sağlamak için her zaman en yüksek standartları getiren yasa, yönetmelik, uygulama, uluslararası beklenti ve şirket standardı/kurallarını kullanmalıdır.

Otomotivde Sürdürülebilirlik Rehber İlkeleri, tedarikçilerin İş Ahlakı, İnsan Hakları ve Çalışma Koşulları, Sağlık ve Güvenlik ve Sağduyulu Tedarik Zinciri Yönetimi kategorileri altındaki konuları yönetmek için yönetim sistemleri kurmalarını tavsiye eder.

Yönetim sistemleri bir kuruluşun yasal ve müşterilere dair gereksinimlerine uymasına, faaliyetlerini kontrol etmesine ve hedeflerine ulaşmasına yardımcı olan yazılı belge, işlev, süreç, denetim ve araçlar olarak tanımlanabilir. Yönetim sistemlerinin karmaşıklığı, kurumsal boyuta ve etkinliklerin kapsamına bağlı olarak değişir.

Tedarikçiler, yönetim sistemlerinin varlığını ve etkinliğini teyit etmek için uluslararası veya ulusal standartlara göre sertifika almaya karar verebilirler.

Farklı yönetim sistemleri için çeşitli standartlar mevcuttur. Gönüllü uluslararası standart geliştiricilerinden en büyüğü, 165 ulusal standart kurumundan oluşan Uluslararası Standartlar Kuruluşu'dur (ISO). ISO'nun Yönetim Sistemi Standartları (MSS), en yaygın olarak kullanılan ve tanınmış belgelerdir ve farklı sektör ve coğrafi bölgelerde kullanım için tasarlanmıştır.

İlgili ISO MSS'lerine bazı örnekler:

1. ISO 14001 – Çevre Yönetim Sistemleri
2. ISO 50001 – Enerji Yönetim Sistemleri
3. ISO 45001 – İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri
4. ISO 37301 – Uyumluluk Yönetim Sistemleri

ISO, Yönetim Sistemi Standartlarının yanı sıra bir kuruluşun yönetim sisteminin belirli bölümlerini destekleyen Yönetim Standartları (MS) da sunar. MS, MSS'den farklı olarak sertifikalandırma için veya yönetmelik/sözleşmelerde kullanım için değildir ve yalnızca kılavuz bilgilerdir. Buna bir örnek olarak ISO 26000 - Sosyal Sorumluluk Rehberi, ortak bir sosyal sorumluluk anlayışını ve sosyal açıdan sağduyulu davranışları teşvik eder.

Dünya çapında kabul edilen sertifikalandırılabilir Çalışma Koşulları ve İnsan Kaynakları ve Sağduyulu Tedarik Zincirleri konusunda önemli bir örnek olan SA8000, Social Accountability International (SAI) tarafından geliştirilmiştir ve ISO standartlarına dayanır.

Standartlar farklı yönetim sistemleri için farklı beklentiler belirleyebilse de, etkili bir yönetim sistemi genellikle kapsamından bağımsız olarak tüm sürdürülebilirlik ile ilgili standartlarda bulunan bazı öğeleri içerir.

Pratik Rehber, Uluslararası Finans Kurumu¹ tavsiyelerine uygun olarak sürdürülebilirlik için etkili bir yönetim sisteminin temelinde yatan aşağıdaki öğelerin varlığını vurgular:

- 1. Kurallar:** Tedarikçiler, bu belgede belirtilen sağduyulu ticari uygulama ilkelerine bağlı olduklarını göstermelidir.
- 2. Risk ve Etki Değerlendirme:** Tedarikçiler, harekete geçebilmek için sosyal, çevreyle ilgili ve idari risk ve etkilerini belirleyip ölçmeli ve yapılacaklara öncelik belirlemelidir.
- 3. Yönetim Programları:** Tedarikçiler belirlenen risk ve etkileri hafifletmeli, en aza indirmeli veya telafi etmeli, tekrar oluşmasını önlemeli ve sürekli iyileştirme gerçekleştirmelidir.
- 4. Yetkinlik ve Kapasite Geliştirme:** Tedarikçiler yönetim sisteminin uygulanması için sorumluluk ve kaynakları ayırmalı, tüm seviyelerdeki çalışanlarını eğitip dahil ederek kuralların amaçlarına ulaşmak için gereken doğru bilgi, beceri ve tutumları geliştirmelidir.
- 5. Acil Duruma Hazırlık ve Müdahale:** Tedarikçiler belirlenmiş acil durumlarda sorumluluk ve yapılacak eylemleri belirleyen müdahale prosedürleri geliştirmeli ve müdahale planlarını etkili bir şekilde uygulamak için gereken kaynakları sağlamalıdır.
- 6. Paydaş Katılımı:** Tedarikçiler ana paydaşlarını belirlemeli ve onları anlamlı bir diyalog ile sistematik olarak işlere dahil etmelidir.
- 7. Şikayet Yönetimi:** Tedarikçiler, paydaşların şikayetlerini bildirip çözüm arayabileceği iletişim kanalları sağlamalıdır.
- 8. İlerleme Durumunun Raporlanması:** Tedarikçiler, ortaya çıkan risk ve durumları ve bunların nasıl ele alındığını şirket içinde ve dışında raporlamalıdır.
- 9. Takip ve Gözden Geçirme:** Tedarikçiler yönetim sisteminin performansını izlemeli ve değerlendirmelidir ve düzenli olarak iyileştirmeli, önceki dönemden çıkardıkları önemli derslerden yararlanmalıdır.

¹Kaynak: ICF, 2015. Çevre ve Sosyal Yönetim Sistemi. Uygulama El Kitabı. Bu adreste bulunabilir: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/publications/publications_handbook_esms-general

1. İş Ahlakı

Yolsuzlukla Mücadele ve Para Aklamayla Mücadele:

- Tedarikçiler, personel ve sıradan çalışanların profesyonel bir şekilde davranmasını sağlamalı ve her türlü rüşvet, yolsuzluk, şantaj, zimmete geçirme ve para aklama karşısında kesinlikle tahammül göstermemelidir.
- Tedarikçiler, müşteri kazanma veya işi devam ettirme, işi herhangi birine yönlendirme veya başka şekilde uygun olmayan bir avantaj elde edilmesi karşılığında doğrudan veya üçüncü şahıslar üzerinden dolaylı olarak değerli bir şey vaat etmemeli, teklif etmemeli, bunların alınması veya verilmesine onay vermemelidir.
- Tedarikçiler gizlilik ve kısas olmamasını garanti ederek tüm şüpheli alışverişlere dair raporların işleme alınabileceği dahili süreçler/şikayet sistemleri kurmalıdır.

Gizlilik:

- Tedarikçiler, kişisel verileri iş kapsamı dışında herhangi bir amaç için kullanmamalıdır.
- Tedarikçiler gizli, kişiye özel ve kişisel bilgiler dahil olmak üzere kişisel verilerin kaybolması veya yetkisiz kişiler tarafından erişilmesi veya kullanılmasına karşı uygun önlemler almalıdır.
- Tedarikçiler, özellikle makine öğrenme algoritmaları konusunda amacın sınırlandırılması ve verilerin en aza indirilmesi ilkelerine uymalıdır.
- Tedarikçiler varsayılan işlem olarak ve tasarıma dahil edilerek verileri korumalıdır ve veri sahiplerine ilgili bilgileri vermelidir (veriyi kimin kontrol ettiği, işleme amacı, veriyi alanlar, saklama süresi ve veri sahibinin yasal hakları).
- Tedarikçiler işlenen verilerin güvenliği ve gizliliğini sağlamak için önlemler almalı ve yetkisiz kişilerin kontrolü ele geçirmesini önlemek için tüm yararlı önlemleri almalıdır (özellikle coğrafi konum, biyometrik veriler ve sabıka kaydını içeren verileri işlerken).
- Tedarikçiler, veri sahiplerinin yasal haklarını kullanmaları için etkili bir yöntem geliştirmelidir.
- Tedarikçiler, özellikle veri hırsızlığı saldırılarının yüksek olduğu bölgelerde EEA dışındaki ülkelere kişisel verileri aktarırken özel önlemler almalıdır.
- Bunun için adres, maaş bilgisi veya fotoğraf gibi kişisel verilerin etkilenen kişilerin onayı olmadan aktarılmasını önleyen kurallar veya başka yöntemler uygulanabilir.

1. İş Ahlakı

İktisadi Sorumluluk/Doğru Kayıt Tutma:

- Tedarikçiler mali hesaplar, kalite raporları, zaman kayıtları, gider raporları ve müşteriler veya düzenleyici kurumlara yapılan gönderimler gibi ticari belgeleri uygun olduğu süreçte doğru bir şekilde kaydetmeli, saklamalı ve bildirmelidir. Defter ve kayıtlar geçerli kanunlar ve genel olarak kabul görmüş muhasebecilik ilkelerine uygun şekilde saklanmalıdır.
- Tedarikçiler genel olarak kabul görmüş uygulamalara uygun davranmalıdır ve muhasebe hesaplarında tüm alışverişlerin yapısı doğru ve yanıltıcı olmayacak bir şekilde gösterilmelidir.
- Tedarikçiler finans alanındaki çalışanlarının ve mali raporlama sistemi kontrolünün doğru çalışmasına odaklanmalıdır.

Bilgilerin Açıklanması:

- Tedarikçiler, finansal ve finansal olmayan bilgileri geçerli yönetmelikler ve sektör uygulamalarına uygun şekilde açıklamalıdır ve uygun olduğu yerlerde çalışanları/iş gücü, sağlık ve güvenlik uygulamaları, çevreci uygulamaları, ticari faaliyetleri, önemli sözleşmelerin imzalanması ve stratejik ortaklıkların bozulması ile yasal işlemler dahil olmak üzere finansal durum ve performansları ile ilgili bilgileri açıklamalıdır.

Çıkar Çatışması:

- Tedarikçiler, kararları kişisel ilişki ve fikirlere dayalı bir şekilde iltimasçılık yapmadan, doğru ticari değerlendirmelere göre yapmalıdır.

Sahte Parçalar:

- Tedarikçiler, temin edilecek ürünlerde sahte parça veya malzemelerin kullanılma riskini en aza indirmek için ürün ve hizmetlerine uygun yöntem ve süreçleri geliştirmeli, uygulamalı ve sürdürmelidir.
- Tedarikçiler sahte parça ve malzemeleri tespit etmek için etkili süreçler geliştirmeli ve bunlar bulunursa malzemeleri karantinaya almalı, uygun şekilde Orijinal Ekipman Üreticisi (OEM) müşteri ve/veya kolluk kuvvetlerine bildirmelidir.
- Tedarikçiler, OEM olmayan müşterilere yapılan tüm satışların yerel kanunlara uygun şekilde gerçekleştiğini, bu satılan ürünlerin yasalara uygun şekilde ve varsa uygun telif haklarını gözeterek kullanılmasını teyit etmelidir.

Fikri Mülkiyet:

- Tedarikçiler gizli teknoloji ve bilgilerin (telif hakkı, ticari marka, tasarım, patent gibi) geçerli bir neden olmadan aktarılmasını önlemek için ticari açıdan makul uygulamalar kullanmalıdır.

1. İş Ahlakı

İhracat Denetimleri, Ticari ve Ekonomik Yaptırımlar:

- Tedarikçiler geçerli tüm ilgili ülkelerdeki ihracat denetimleri, ekonomik yaptırım kanun ve yönetmeliklerine uymak için uygun kural ve prosedürler geliştirmelidir. Bu kanun ve yönetmelikler ürün, yazılım, hizmet ve teknolojinin ihracatı veya tekrar ihraç edilmesiyle ilgili geçerli sınırlamalara ve belirli kısıtlanmış ülke, bölge, varlık ve bireyler ile ilgili geçerli ticari sınırlamalar getirmektedir.
- Uygun kural ve prosedürler şunlar olabilir: yönetimin uyum sağlayacağına dair beyanı, ilgili çalışanların düzenli eğitim, iş ortaklarının devletin geçerli sınırlandırılmış taraflar listesinde olup olmadığının denetimi için prosedürler (tedarikçiler, müşteriler, hizmet sağlayıcılar ve diğer ilgili taraflar ve bunlardan yararlanan sahipleri dahil), iş ortaklarının bu geçerli kanun ve yönetmeliklere uymasını sağlamayı amaçlayan uygun sözleşme hükümleri, bir denetim işlevi, ihlal olasılıklarını bildirmek ve gidermek için kural ve prosedürler.

Şikayet Mekanizması:

- Tedarikçiler operasyon seviyesinde yasal, erişilebilir, tahmin edilebilir, adil, şeffaf, haklar ile uyumlu, diyalog ve katılıma dayalı ve sürekli bir öğrenme kaynağı olacak bir şikayet mekanizması (OLGM) kurmalıdır.
- Tedarikçiler yargı kurumları ve diğer kurumlar ile iyi niyet çerçevesinde işbirliği yapmalıdır. Operasyon seviyesinde şikayet mekanizmaları yargı kurumları ve diğer devlete ait süreçlere engel olmamalı veya yasal işçi sendikalarının görevini olumsuz etkilememelidir.

Düzeltilme:

- Tedarikçiler, etkilenen kişi veya kişileri (mümkünse) olumsuz durum olmadan önceki haline geri getirmeye ve olumsuz etkinin önemi ve ölçeğine uygun şekilde telafi etmeye çalışmalıdır.
- Tedarikçiler yasalara uymalı ve mümkünse telafi ile ilgili uluslararası kılavuz bilgilere uymalı, bu tip standart veya kılavuz bilgiler olmadığında ise benzer durumlarda uygulanan telafi yöntemlerine uygun bir çözüm aramalıdır.
- Tedarikçiler, telafiyi belirlerken etkilenen hak sahipleri ve temsilcileri ile görüşmelidir.
- Tedarikçiler şikayette bulunan tarafların sunulan süreç ve sonuçlarından ne kadar memnun olduğunu değerlendirmelidir.

2. Çevre

Tedarikçiler yasal olarak gereken tüm izin, lisans, denetim ve test raporlarının her zaman mevcut, güncel ve denetime hazır olmasını sağlamalıdır.

Karbon Açısından Nötr Olma:

- Tedarikçiler talep edildiğinde tesisteki ve/veya kurumsal seviyede (Kapsam 1 ve 2) ve ayrıca tedarik zincirlerinde (Kapsam 3) enerji tüketimi ve sera gazı emisyonlarını takip etmeli, belgelendirmeli ve şeffaf bir şekilde açıklamalıdır. Tedarikçiler enerji verimliliğini artırmak ve enerji tüketimi ve sera gazı emisyonlarını en aza indirmek için ekonomik yöntemler aramalıdır.
- Etkili bir enerji yönetim programı şu öğeleri barındırmalıdır: yönetimin bağlılığı, sınırlayıcı etkenlerin tespit edilmesi, temellerin atılması, hedefler ve enerji azaltma projeleri. Düzenli olarak projenin yürütülme durumu değerlendirilmeli, ölçülmeli ve temel durum ile karşılaştırarak teyit edilmelidir. farkları kapatmak veya süreci tekrar değerlendirmek için yeni hedefler belirlenmelidir.
- Şirketlerin en güncel iklim bilimine dayalı olarak hedef belirlemesi ve bunları teyit etmesi için kullanılan girişimlerden biri, Bilime Dayalı Hedef Girişimi'dir (SBTi).
- Şirketlerin çevre konusunda (iklim konusu dahil) oluşturduğu raporları standartlaştırmaya yardımcı olan girişimlerden biri, CDP'dir.

Su Kalitesi, Tüketimi ve Yönetimi:

- Tedarikçiler faaliyetleri ve kullanım ömrü boyunca su üzerindeki etkiyi değerlendirerek su kaynaklarını korumalı ve iş planlarına su yönetimini entegre etmelidir.
- Tedarikçiler su üzerindeki etkilerini ölçmeli ve takip etmelidir.
- Tedarikçiler her faaliyet ve saha için bir su değerlendirmesi ve su bilançosu geliştirmeli, temel durumu belirlemeli ve azaltma yönünde hedefler koymalıdır (örneğin ünite başına metreküp gibi). Tedarikçiler aynı zamanda ilerleme durumunu hedefler ile karşılaştırarak aradaki farkı kapatmak için ölçümler yaparak verimli koruma projelerinde hedef ve yöntemler belirlemeli, istek üzerine raporlar ile şeffaflık sağlamalıdır.
- Su kaynaklarının değiştirildiği sahalarda, yağmur suyunun sızması nedeniyle selden kaynaklanabilecek potansiyel etkileri önlemek için su yönetimi yapılmalıdır.

Hava Kalitesi:

- Tedarikçiler hava emisyonlarını düzenli olarak takip etmeli, hava emisyonu denetimlerini iş planına entegre etmeli, her tesis için yasal gereksinimleri karşılayan veya aşan bir hava emisyonu yönetim planı geliştirmeli ve hava emisyonları yasal gereksinimleri ihlal ediyorsa gereken düzeltici eylemleri yerine getirmelidir.
- Hava emisyonlarından bazıları uçucu organik bileşikler (VOC'ler), aşındırıcılar, partikül madde (PM), ozon tabakasına zarar veren maddeler, havada bulunan zehirli maddeler ve iş ve üretim faaliyetlerinden kaynaklanan yanma yan ürünleridir.

Sağduyulu Kimyasal Yönetimi:

- Tedarikçiler, kontrol önlemleri geliştirerek tehlikeli kimyasal emisyonlarının güvenli taşınması, işlenmesi, kullanımı, depolanması, bertaraf edilmesi ve acil durumlarda bertaraf edilmesini sağlamalıdır ve çalışanlar, topluluklar ve çevre üzerinde olumsuz etkilerden kaçınmaları gerekir.

2. Çevre

- Tedarikçiler tüm geçerli kanun ve yönetmelik gereksinimlerine uyan Güvenlik Veri Sayfaları/Malzeme Güvenlik Veri Sayfalarını temin etmelidir.
- Tedarikçiler tüm parçalar için malzeme üreticilerinden veri toplamak amacıyla programlar kurmalı (IMDS veya eşdeğer), yerel kanunlara göre tehlikeli madde olarak tanımlanmış veya tehlikeli madde olarak değerlendirilmesi düşünülen tüm proses kimyasalları ve ara ürünleri tespit etmelidir.
- Tedarikçiler malzeme listeleri (BOM) ile karşılaştırarak verilerin eksiksiz olduğunu ölçmeli, veri eksiklerini tespit etmeli ve verinin malzeme üreticileri tarafından takip edilebilmesi için düzeltici önlemler almalıdır.
- Tedarikçiler, yeni ürün/proses tasarımlarında veya laboratuvar testlerinde bulunan kimyasal maddeler ile çalışırken her tesiste karşılaşılan genel riskleri azaltmalıdır.

Döngüsellik:

- Tedarikçiler israfı azaltmak için hedef belirlemeli ve şu önceliğe göre değerlendiren bir atık yönetim hiyerarşisi kurmalıdır: atığı önleme, azaltma, tekrar kullanım, geri kazanım, geri dönüşüm, uzaklaştırma ve son olarak bertaraf etme.
- Tedarikçiler, atık ve artan ürünlerin ürünün ömrü boyunca en aza indirileceği ve verimli bir şekilde sürdürülebilir, yenilenebilir doğal kaynakların kullanımını teşvik etmeli ve desteklemelidir.
- Tedarikçiler çevreyi ve çalışanlar ile yerel toplulukların sağlık ve güvenliğini koruyan güvenli ve sağlıklı yöntemler ile üretilen tüm atıkları yönetmeli ve bertaraf etmelidir.

Hayvan Sağlığı:

- Tedarikçiler, faaliyetlerinde hayvanlar üzerinde test yapma konusunda 3R ilkelerine uymalıdır. 3R şudur:
- Değişirme: Mümkünse hayvanlar dışında bir yöntem kullanma.
- Azaltma: Yalnızca bilimsel sonuç almaya yetecek kadar kullanarak hayvan sayısını azaltma.
- İyileştirme: Hayvan kullanımı ve bakım uygulamalarını iyileştirerek hayvanlar üzerindeki acı, rahatsızlık ve kalıcı zararı en aza indirme.
- Tedarikçiler hayvanlara acımasızca veya gereksiz yere zarar vermemeli ve faaliyetlerinde hayvanların acı çekmemesi için tüm makul adımları izlemelidir.
- Tedarikçiler Dünya Hayvan Sağlığı Kurumu'nun (OIE) hayvan sağlığı ile ilgili şu beş özgürlüğüne saygı duymalıdır: aç ve susuz kalmama, rahatsızlık çekmeme, acı, yaralanma ve hastalık yaşamama, normal ve doğal davranışlar sunma, korku ve huzursuzluk yaşamama.

Biyolojik Çeşitlilik, Arazi Kullanımı ve Ormanların Yok Olması:

- Tedarikçiler faaliyetlerinin ekosistem üzerindeki etki ve bağlılıklarını ölçmeli ve olumsuz etkileri önlemek veya hafifletmek için bir strateji ve eylem planı geliştirmelidir.

2. İnsan Hakları ve Çalışma Koşulları

- Tedarikçiler aşağıdakilerin de arasında olduğu dünya çapında kabul gören insan haklarına saygı göstermelidir:
- Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmesi
- 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 ve 182 numaralı Uluslararası Çalışma Örgütü temel maddeleri
- İşyerinde Temel İlkeler ve Haklar ile İlgili Uluslararası Çalışma Örgütü Beyanı
- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi madde 32
- Çok Uluslu Kuruluşlar için OECD Kılavuz Bilgileri
- İş ve İnsan Hakları ile İlgili UNGC Rehber İlkeleri
- Tedarikçilerin kanun, yönetmelik ve sektör beklentilerine uyumu desteklemek için kuralları ve yönetim sistemleri olmalıdır.
- Tedarikçiler, riskleri tespit ederek ve zamanına uygunsuz durumları düzelterek faaliyetlerindeki potansiyel insan hakları ihlali risklerini azaltmak için çalışmalıdır.
- Buna tüm çalışanlar dahildir: tam zamanlı ve yarı zamanlı çalışanlar, geçici işçiler, göçmenler, öğrenciler, sözleşmeli işçiler ve diğerleri.

Çocuk İşçiler ve Genç İşçiler:

- Çocukların çalıştırılmasına tahammül gösterilmemelidir. Genç işçilerin istihdam edilme yaşı, şirket kılavuz bilgileri ve yerel çalışma kanunlarını karşılamalı veya bunların üzerinde olmalıdır.
- Geçerli kanun ve yönetmeliklere uygun olarak işyerinde yasal şekilde gerçekleşen çıraklık ve öğrenci eğitim programları desteklenir.
- Öğrenci çalışanların doğru şekilde yönetilmesi için tedarikçiler öğrenci kayıtlarını doğru şekilde tutmalı ve geçerli kanun ve yönetmeliklere uygun şekilde öğrenci haklarını korumalıdır.
- Tedarikçiler tehlikeli işler, gece vardiyası veya fazla mesaide veya genç işçilerin kişisel gelişimiyle tutarlı olmayan işlerde genç işçileri çalıştırmamalıdır. Kişisel gelişime geç işçilerin sağlığı veya fiziksel, ruhsal veya sosyal gelişimi dahildir. Genç işçiler her zaman şiddet ve tacize karşı korunmalıdır. Genç işçilerin çalıştırıldığı yerlerde, birinci öncelik genç işçinin çıkarları olmalıdır.

Ücret ve Yan Haklar:

- Tedarikçiler, işçilere asgari ücret, fazla mesai ödemesi ve yasal olarak zorunlu haklar dahil olmak üzere geçerli yerel kanun ve yönetmeliklere uygun şekilde fazla mesai ödemesi yapmalıdır.
- Tedarikçiler çalışanlarına yeterli gıda, giyim, barınma ve yaşam koşullarının sürekli olarak iyileştirilmesini içeren iyi bir yaşam standardı sağlayacak bir maaş vermelidir. Bu koşullar Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Anlaşması madde 11.1'de belirlenmiştir.

3. İnsan Hakları ve Çalışma Koşulları

- Tedarikçiler çalışanlara her ödeme döneminde yapılan işin ödemesinin yapıldığını teyit etmek için yeterli bilgi içeren bir maaş bordrosu vermelidir.
- Çalışanlar geçici olarak ve dışarıdan temin edildiğinde de geçerli kanun ve yönetmeliklere uyulmalıdır.

Çalışma Saatleri:

- Tedarikçiler, çalışma ve dinlenme saatleri ve arka arkaya çalışılabilecek maksimum gün sayısını belirleyen tüm geçerli yerel kanunlara uymalıdır.
- Tedarikçiler, bir toplu iş sözleşmesi belirli koşullarda veya yasal olarak sıradışı durumlarda gereken süreye izin vermediği sürece, normal çalışma haftası üzerinde çalışılan sürenin gönüllü olarak gerçekleşmesini sağlamalıdır.

Modern Kölelik:

- Tüm çalışanların gönüllü olarak istihdam edilme hakkı olmalıdır.
- İnsan Kaçakçılığı: Zorla, borca bağlı çalıştırma veya sözleşmeli kölelik, kölelik veya insan kaçaklığı hiçbir şirket tarafından uygulanmamalıdır. Buna insanların tehdit, cebir, zorlama, yanıltma, kaçırma veya istihdam hizmeti adı altında dolandırılması ile taşınması, saklanması, istihdam edilmesi, aktarılması veya kabul edilmesi de dahildir.

Etik İşe Alım:

- Tedarikçiler ve temsilciler geçerli kanunlar gerekli kılmadığı sürece çalışanların kimlik belgelerini tutamaz, tahrip edemez, saklayamaz, el koyamaz veya erişmelerine engel olamaz.
- Tedarikçiler, çalışanların hiçbir şekilde işe alınmak için istihdam ücreti veya ilgili bir ödeme yapmasına gerek olmamasını sağlamalıdır.
- Tedarikçiler tüm çalışanlara yazılı bir iş akdi vermeleri veya çalışma koşullarını
- işçilerin iyi anladığı bir dilde açıklamaları gerekir.

Ayrımcılık ve Tacizi Önleme:

- Tedarikçiler işçilerin hiçbir şekilde cinsel taciz, cinsel istismar, fiziksel ceza, zihinsel veya fiziksel olarak zorlama veya sözlü taciz gibi kaba veya insanlık dışı muameleye kalmamasını veya böyle bir muamele tehdidi olmamasını sağlamalıdır. Bu gereksinimleri destekleyen disiplin amaçlı kural ve prosedürler açık bir şekilde tanımlanmalı ve işçilere bildirilmelidir. Hiçbir koşulda bir işçi veya potansiyel işçinin ayrımcılık amacıyla tıbbi testlere veya fiziksel muayeneye tutulmasına izin verilmemelidir.
- Tedarikçiler çalışanların dini ibadetleri için makul imkanlar sağlamalıdır.

4. Sağlık ve Güvenlik

Çalışma alanı:

- Tedarikçiler temin edilen makinelerin tüm gerekli koruma cihazlarına sahip olmasını, "kilitleme/etiketleme prosedürleri" gibi gerekli proses talimatlarını vermesini sağlamalı ve çalışanlar için yeterli eğitim sunulmasını sağlamalıdır.
- Prosele yeni makineler dahil edildiğinde makinelerde risk değerlendirmesi yapılmalıdır.
- Tedarikçiler ergonomi ile ilgili risklere karşı alınan önlemleri değerlendirmeli, tasarlamalı ve kayıt altında tutmalıdır.
- Tedarikçiler tehlikeli maddeler üzerinde yalnızca yetkili çalışanların çalışmasını sağlayacak kontrol önlemleri geliştirmelidir. Kimyasal maddelerin doğru şekilde depolanması, işlenmesi, kullanımı, taşınması ve bertaraf edilmesi ile ilgili belgelendirilmiş prosedürler olmalıdır.
- Tedarikçiler acil durum çıkışları ile yangın algılama, alarm ve söndürme sistemlerinin mevcut ve güncel olmasını sağlamalıdır. Yerel kanunlara uygun şekilde yangın ve tahliye tatbikatları yapılmalıdır.
- Tedarikçiler düzenli olarak yangın güvenlik sistemlerini kontrol etmeli ve bakımı yapmalıdır.
- Çalışanlar yangın söndürücü kullanımı hakkında bilgi almalıdır.

Kişisel Koruyucu Ekipmanlar (PPE):

- Gereken kişisel koruyucu ekipmanlar tedarikçi tarafından temin edilmeli ve en önemli olanlarına kolayca erişmek mümkün olmalıdır.
- PPE'nin (çelik burunlu ayakkabılar, dökümhaneye özel PPE gibi) kullanılması gerekebilecek çeşitli senaryoları daha iyi anlamaları için talimatlar anlaşılır ve kolayca erişilebilir olmalıdır.

Acil Duruma Hazırlık:

- Acil duruma hazırlık ve müdahale planları, acil durumlarda çalışanların yapması gereken eylemleri açıklamalı, sorumluluklarını atamalı ve kolayca erişilebilir olmalıdır.
- Çıkış kapılarının sayısı, tesis tipi için yeterli olmalıdır ve çıkış kapıları çalışma saatleri sırasında açık kalmalı ve engellenmemelidir.
- Sahada düzenli aralıklarla tahliye planları yayınlanmalı ve acil çıkış işaretleri mevcut ve kolayca görülebilir olmalıdır.
- Sahada düzenli aralıklarla doğal felaketler ve silahlı saldırılar gibi olaylara karşı sığınma planları yayınlanmalıdır.

4. Sağlık ve Güvenlik

Olay ve Kaza Yönetimi:

- Tedarikçiler her alanda/konumda işyerinde hastalık veya çalışanların sağlığına olumsuz etki yaratabilecek çevresel/fiziksel etkenleri tespit etmek, değerlendirmek ve kontrol etmek/hafifletmek için bir prosedür olmasını sağlamalıdır.
- Tedarikçiler, tehlike malzemeler ile çalışan işçiler için düzenli ve ücretsiz tıbbi kontroller yaptırmalıdır.
- Sahada veya tesise yakın yerlerde tıbbi bakım sağlanmalı, ilkyardım malzemeleri de mevcut olmalıdır.
- Acil durum prosedürleri ve potansiyel güvenlik tehlikeleri gibi sağlık ve güvenlik ile ilgili bilgiler çalışanlara bildirilmeli ve çalışanların iyi anladığı bir dilde tesis içinde yayınlanmalıdır.
- Tedarikçiler yasal olarak gereken tüm izin, lisans, denetim ve test raporlarının mevcut, güncel ve kullanıma hazır olmasını sağlamalıdır.

Taşeronlar:

- Taşeronun sağlık ve güvenliği açısından sorumluluk, taşeronun şirket adına yaptığı faaliyetler için harcadığı zaman ile sınırlıdır. Sözleşmeli iş faaliyetlerini gerçekleştirirken taşeronun sağlık ve güvenliğinin doğru şekilde yönetilmesi için makul önlemler alınması beklenir.

5. Sağduyulu Tedarik Zinciri Yönetimi

Özen Yükümlülüğü:

- Tedarikçiler, kendi tedarikçilerine Rehber İlkelerde belirtilen beklentileri etkili bir şekilde aktarmalıdır.
- Tedarikçiler, tedarik zincirlerindeki ESG risklerini değerlendirmeli, kendi tedarikçilerinin uygunsuz durumlarını yönetmek için Rehber İlkeler ile bir plan geliştirmeli ve mümkünse bu risklerin hafifletilmesi için çalışmalıdır.
- Tedarikçiler tespit edilen riskler ile başa çıkmak için tedarikçilerin performansını, örneğin odaklanılan malzemelerin geldiği ülke ve emisyon azaltma hedeflerini takip etmelidir.
- OECD Sağduyulu İş Faaliyetleri için Özen Yükümlülüğü Rehberi, özen yükümlülüğü sürecini oluşturan altı pratik eylemden bahseder:
- Tedarikçiler, sağduyulu iş faaliyetlerini kurumun kural ve yönetim sistemlerine dahil etmelidir.
- Tedarikçiler faaliyetler, tedarik zincirleri ve iş ilişkilerindeki olumsuz etkileri tespit etmeli ve değerlendirmelidir.
- Tedarikçiler olumsuz etkileri durdurmalı, önlemeli veya hafifletmelidir.
- Tedarikçiler uygulama ve sonuçları takip etmelidir.
- Tedarikçiler etkilere karşı yapılanları bildirmelidir.
- Tedarikçiler uygun olan yerlerde çözüm sağlamalı veya çözüm için işbirliği yapmalıdır.

Hammadde ve Minerallerin Sağduyulu Olarak Temin Edilmesi:

- Tedarikçiler ürünlerinde kullanılan hammaddelerin kaynağını anlamak için özen yükümlülüğü göstermelidir.
- Şirketler, kullandıkları malzeme/minerallere öncelik vermek için bir süreç geliştirerek tüm etkilenen malzeme/mineralleri için özen yükümlülüğünü yerine getirme şekillerini gösteren bir plana sahip olmalıdır.
- Tedarikçiler insan hakları ihlali, rüşvet ve etik ihlallerine katkıda bulunan veya çevreye olumsuz etkisi olan hammaddeler içeren ürünleri bilerek temin etmemelidir.
- Tedarikçiler ürettikleri ürünlerdeki kalay, tungsten, tantal ve altını çatışma olmadığı onaylanmış rafinerilerden temin etmelidir.
- Tedarikçi yasalardan doğrudan etkilenmese bile, tedarikçiler Dodd Frank Yasası ve CMRT'nin tamamlanması gibi yasal gereksinimleri karşılamak için satın alımı yapan şirkete (müşteri) destek olmalıdır.
- OECD çatışmada etkilenen ve yüksek riskli bölgelerdeki minerallerde sağduyulu bir tedarik zinciri için riske dayalı özen yükümlülüğü için aşağıdaki beş adımlı çerçeveyi tavsiye eder:
- Adım 1: Güçlü şirket yönetim sistemleri kurun. Şirketler özellikle bir şirket kuralı benimsemeli ve bunu tedarikçilere açıkça bildirmeli, dahili yönetiminde tedarik zincirinde özen yükümlülüğünü destekleyecek bir yapı kurmalı, mineral tedarik zincirinde denetim ve şeffaflık içeren bir sistem kurmalı, şirketin tedarikçiler ile ilişkilerini güçlendirmeli ve bir erken risk uyarı sistemi olarak bir şikayet mekanizması kurmalıdır.

5. Sağduyulu Tedarik Zinciri Yönetimi

- Adım 2: Tedarik zincirindeki riski tespit edin ve değerlendirin.
- Adım 3: Tespit edilen risklere müdahale etmek için bir strateji tasarlayın ve uygulayın. Bu özellikle tedarik zinciri risk değerlendirmesindeki bulguları üst yönetime raporlamak, bir risk yönetim planı geliştirmek ve benimsemek, risk yönetim planını uygulamak ve performansını takip etmek, hafifletilmesi gereken risklerde veya koşullar değiştiğinde başka durum ve risk değerlendirmeleri yapmaktır.
- Adım 4: Tedarik zincirinde belirlenen noktalarda üçüncü şahıslara tedarik zinciri özen yükümlülüğü denetimi yaptırın.
- Adım 5: Tedarik zinciri özen yükümlülüğü durumunu rapor edin.

6. Ek

Terim açıklamaları

- **Yönetim Sistemi:** Yönetim sistemi, bir kuruluşun hedeflerini gerçekleştirmek için faaliyetlerindeki birbiriyle ilgili bölümleri yönetme şeklidir. Bu hedefler ürün veya hizmet kalitesi, operasyonel verimlilik, çevre performansı, işyerine sağlık ve güvenlik gibi çok çeşitli farklı konular ile ilgili olabilir.
Kaynak: <https://www.iso.org/management-system-standards.html>
- **ESG standartları:** Çevre, sosyal ve yönetim (ESG) standardı, şirketlerin sosyal, sürdürülebilirlik ve etik uygulamalarının etkisini değerlendiren bir çerçevedir. Bunlar "sosyal açıdan sağlıklı yatırımcılar" açısından önemli alanlardır.
Kaynak: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/other/esg-environmental-social-governance/>
- **Şikayet mekanizması:** Şikayet mekanizması bazı iş faaliyetleri ve operasyonlarından olumsuz etkilenen birey, çalışan, topluluk ve/veya sivil toplum örgütlerinin kullanabileceği resmi, yargıya yansıyan veya yansımaya bir şikayet sürecidir.
Kaynak: <https://www.somo.nl/hrgm/what-are-grievance-mechanisms/>
- **Karbon açısından nötr olma:** Karbon açısından nötr olmak veya net sıfır karbon ayak izine sahip olmak, doğaya verilen ölçülmüş karbon miktarını eşdeğer miktarda karbon azaltma seviyesi ile dengeleyerek net sıfır karbon emisyonunu gerçekleştirmek anlamına gelir.
Kaynak: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20190926STO62270/what-is-carbon-neutrality-and-how-can-it-be-achieved-by-2050>
- **Su ayak izi:** Su üç şekilde ölçülür ve takip edilir. Bunların sonucuna birlikte su ayak izi veya su tüketimi adı verilir. (1) Bir su kaynağından çıkartılan veya alınan su miktarı (örneğin doğrudan bir nehirden, boru hattı/hazneden); bu şirkete GİREN su olarak sınıflandırılır. (2) Şirketten kanalizasyon, nehir veya arıtma tesisine gönderilen su miktarı. Buna şirketten ÇIKAN su adı verilir. (3) Bu iki değer arasındaki farka TÜKETİM adı verilir. Bu da ürününüzü üretmek için kullanılan veya üründe bulunan su miktarıdır ve buharlaşma etkisini de kapsar.
Kaynak: <https://waterfootprint.org/en/water-footprint/what-is-water-footprint/>
- **Döngüsel ekonomi/döngüsellik:** Mevcut "al-üret-israf et" şeklindeki çıkartıcı sanayi modelinin ötesindeki döngüsel ekonomi büyümeyi yeniden tanımlamayı amaçlar, toplum açısından pozitif avantajlara odaklanır. Ekonomik etkinlikleri sınırlı kaynakların tüketiminden kademeli olarak ayırmaya ve sistemdeki israfı ortadan kaldırmaya çalışır.
Kaynak: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/concept>

6. Ek

- **İş Sağlığı:** İş sağlığı kavramı, tüm mesleklerden çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan iyi olmasını teşvik etmeye ve bunu korumaya çalışır. Amaçları şunlardır:
- Çalışanların sağlık ve çalışma kabiliyetini korumak ve iyileştirmek.
- Çalışma koşulları ve çalışma ortamını iyileştirerek güvenlik ve sağlığa destek olmak.
- İlgili sorumluların benimsediği temel değer sistemlerini yansıtmaları gereken iş organizasyonu ve iş kültürlerinin geliştirilmesi ve etkili yönetim sistemleri, personel kuralları, katılım ilkeleri ve gönüllü kalite ile ilgili yönetim uygulamaları ile iş güvenliği ve sağlığının iyileştirilmesi.

Kaynak: <https://www.who.int/health-topics/occupational-health>

Uluslararası çerçeveler

- **İş ve İnsan Hakları ile İlgili BM Rehber İlkeleri:** Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi, 2011'de oy birliği ile İş ve İnsan Hakları ile İlgili UN Rehber İlkelerini hayata geçirdi. Bunlar devlet ve tedarikçilerin iş faaliyetlerinde görülen insan hakkı ihlallerini önlemek, bunlarla mücadele etmek ve ortadan kaldırmak için belirlenmiş kılavuz bilgilerdir. Kaynak: https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf
- **Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmesi:** Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmesi Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi, Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi ve Uluslararası Sivil ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ile iki İsteğe Bağlı Protokolünden oluşur. Kaynak: <https://www.ohchr.org/Documents/Publications/Compilation1.1en.pdf>
- **Çok Uluslu Kuruluşlar için OECD Kılavuz Bilgileri:** Bu kılavuz bilgiler, devletlerin kendi ülkeleri veya komşu ülkelerinde faaliyet gösteren çok uluslu kuruluşlar için sunduğu tavsiyelerdir. Uluslararası bağlamda geçerli kanunlar ve dünya çapında kabul gören standartlara uygun olarak sağduyulu iş yapmak için bağlayıcı olmayan ilke ve standartlar sunarlar. Kaynak: <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/>
- **OECD Sağduyulu İş Yapmak İçin Özen Yükümlülüğü Rehberi:** Bu rehber, kılavuz bilgilerdeki tavsiye ve ilgili hükümleri basit bir dille açıklayarak Çok Uluslu Kuruluşlar için OECD Kılavuz Bilgileri'nin uygulanmasında kuruluşlara destek olur. Aynı zamanda sağduyulu iş yapmak için özen yükümlülüğünün devletler ve paydaşlar açısından benzer şekilde anlaşılmasını amaçlar. Kaynak: <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>

6. Ek

- **OECD Çatışmadan Etkilenen ve Yüksek Riskli Bölgelerde Sağduyulu Mineral Tedarik Zincirleri İçin Özen Yükümlülüğü Rehberi:** Bu kılavuz, çatışmadan etkilenen ve yüksek riskli bölgelerden mineral veya metal temin eden şirketlere insan haklarına saygı ve iş faaliyetleri ile çatışmaya katkıda bulunmama konularında destek sağlar. Bu rehber tüm mineraller ve coğrafi bölgeler için geçerlidir.
Kaynak: <https://www.oecd.org/corporate/mne/mining.htm>
- **Rio Bildirgesi:** Rio Çevre ve Kalkınma Bildirgesi, 1992 yılında Rio de Janeiro/Brezilya'daki Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda oluşturulmuştur. Çevre yönetimi ile ilgili 27 ilkeyi içeren, bağlayıcı olmayan bir bildirdir.
Kaynak: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf
- **Paris Sözleşmesi:** Küresel ısınmayı sanayi devrimi öncesi seviyeye göre 2° C'den çok daha düşük bir değere indirmeyi amaçlayan, bağlayıcılığı olan bir uluslararası sözleşmedir. Bu hedefi gerçekleştirmek için ülkelerin en kısa zamanda maksimum sera gazı emisyon hedeflerine ulaşmaları ve iklimi korumaya yönelik eylemler için bir strateji (ulusal düzeyde belirlenmiş katkı - NDC) üzerinde çalışmaları gereklidir.
Kaynak: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf
- **İşyerinde Temel İlkeler ve Haklar ile İlgili Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Beyanı:** Bu bildirge, Üye Ülkelerin uyacağı ve teşvik edeceği dört hak kategorisini belirler. Kategoriler şunlardır: 1) Dernek kurma ve toplu iş sözleşmesi hakkının hemen tanınması, 2) zorla istihdamın ortadan kaldırılması, 3) çocuk işçiliğinin kaldırılması ve 4) istihdam ve mesleki açıdan ayrımcılığın ortadan kaldırılması.
Kaynak: <https://www.ilo.org/declaration/thedeclaration/textdeclaration/lang-en/index.htm>
- **ILO'nun Temel Anlaşmaları:** Sekiz temel anlaşma, Üye Ülkeler tarafından imzalanabilen yasal olarak bağlayıcı anlaşmalardır. Dört kategoriye ayrılan ve İşyerinde Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi'ne dahil olan hakları kapsar. Bu anlaşmalar şunlardır:
 - [Dernek Kurma Hakkı ve Organize Olma Hakkını Koruma Anlaşması, 1948 \(No. 87\)](#)
 - [Organize Olma ve Toplu İş Sözleşmesi Yapma Hakkı Anlaşması , 1949 \(No. 98\)](#)
 - [Zorla Çalıştırma Anlaşması, 1930 \(No. 29\) – \(ve 2014 Protokolü\)](#)
 - [Zorla Çalıştırmanın Kaldırılması Anlaşması, 1957 \(No. 105\)](#)
 - [Minimum Yaş Anlaşması, 1973 \(No. 138\)](#)
 - [En Kötü Çocuk Çalıştırma Şekilleri Anlaşması, 1999 \(No. 182\)](#)
 - [Eşit Ücret Anlaşması, 1951 \(No. 100\)](#)
 - [Ayrımcılık \(İstihdam ve Mesleki\) Anlaşması, 1958 \(No. 111\)](#)

6. Ek

- **BM Çocuk Hakları Sözleşmesi:** Bu en yaygın olarak imzalanmış olan uluslararası sözleşmedir. Tüm çocukların sahip olması gereken sivil, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları 54 madde ile açıklar.
Kaynak: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx#:~:text=Article%2032&text=States%20Parties%20recognize%20the%20right,spiritual%2C%20moral%20or%20social%20development>
- **BM Rehber İlke 31:** BM Rehber İlke 31, BM İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri'nde bulunan ilkelere biridir. Etkili bir yargı dışı şikayet mekanizmasının sahip olması gereken özellikleri belirir.
Kaynak: http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf#page=38
- **Yerli Hakların Özgür, Önceden ve Bilgiye Dayalı Rızası (FPIC):** Bu, yerli hakların yaşantıları ve/veya bölgelerini etkileyebilecek projelerin herhangi bir aşamasında rıza verme, rızasını bekletme ve hatta geri alma hakkı anlamına gelir. Bu hak Birleşmiş Milletler Yerli Hakların Hakları Bildirgesi ile tanınmıştır.
Kaynak: <https://www.ohchr.org/en/indigenous-peoples/consultation-and-free-prior-and-informed-consent-fpic>

Avrupa yasaları

- **Kullanım Ömrünün Sonundaki Araçlar (ELV) Yönergesi:** Bu yönerge kullanım ömrünün sonuna gelen araçlar ve parçalarının tekrar kullanımı, geri dönüşümü ve geri kazanımı için net hedefler belirler.
Kaynak: https://ec.europa.eu/environment/topics/waste-and-recycling/end-life-vehicles_en
- **Elektrikli ve Elektronik Ekipmanlarda Tehlikeli Maddelerin Sınırlanması – RoHS Yönergesi:** Bu yönerge, elektrikli ve elektronik ekipmanlarda bazı tehlikeli maddelerin (şu anda on madde) kullanımını sınırlandırmaktadır.
Kaynak: https://ec.europa.eu/environment/topics/waste-and-recycling/rohs-directive_en
- **Kimyasal Maddelerin Tescili, Değerlendirilmesi, Yetkilendirilmesi ve Sınırlanmasına Dair Avrupa Yönetmeliği (REACH):** Bu yönetmelik, sektörün kimyasal madde üretimi ve kullanımından kaynaklanan insan sağlığı ve çevre üzerindeki riskleri yönetme yükümlülüğü ile ilgilidir.
Kaynak: https://ec.europa.eu/growth/sectors/chemicals/reach_en
- **Çatışma Bölgelerindeki Minerallere Dair AB Yönergesi:** Bu yönerge kalay, tantal, tungsten ve altın ("3TG" olarak da adlandırılır) temin ederken silahlı çatışmalar veya başka yasadışı uygulamalara katkıda bulunulmasını önler.
Kaynak: <https://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/>

Ulusal yasalar

- **ABD Yabancı Firmalara Dair Yolsuzluk Uygulamaları Yasası:** Bu yasa, "belirli şahıs ve varlıkların iş yapabilmek veya işe devam edebilmek için yabancı devlet yetkililerine ödeme yapmasını yasadışı kılar".
Kaynak: <https://www.justice.gov/criminal-fraud/foreign-corrupt-practices-act>

6. Ek

- **Birleşik Krallık Rüşvet Yasası:** Bu yasa, rüşvet suçları ile ilgilidir ve suçun gerçekleştiği yerden bağımsız olarak Birleşik Krallık ile ilgili bir birey veya şirkete dava açılabilmesini sağlar.
Kaynak: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/23/contents>
- **Birleşik Krallık GDPR Yönetmeliği:** Birleşik Krallık Genel Veri Koruma Yönetmeliği, 1 Ocak 2021'de yürürlüğe giren bir Birleşik Krallık kanunudur. Kolluk kuvvetleri ve istihbarat kurumları hariç Birleşik Krallık'ta kişisel veriler üzerinde yapılan çoğu işlem ile ilgili temel ilkeler, haklar ve yükümlülükleri belirler.
Kaynak: <https://www.legislation.gov.uk/eur/2016/679/contents>
- **Birleşik Krallık Modern Kölelik Yasası:** Dünya çapında yıllık cirosu 36 milyon pound veya üzerinde olan şirketler bu yasaya ve Tedarik Zincirinde Şeffaflık (TISC) maddesine tabidir. Şirketlerin buna uymak için bir "kölelik ve insan kaçakçılığı beyanı" yapması gerekir. Bu, tedarik zincirinde kölelik veya insan kaçakçılığı olmaması için attıkları adımları açıklayan bir rapordur.
Kaynak: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/30/contents/enacted>
- **Alman Tedarik Zincirinde Özen Yükümlülüğü Yasası:** Bu yasa, merkezi Almanya'da bulunan şirketlerin dünya çapında kabul gören insan hakları ve bazı çevre standartlarına uyma açısından tedarik zincirlerinde özen yükümlülüklerini belirler.
Kaynak: <https://www.bmas.de/EN/Services/Press/recent-publications/2021/act-on-corporate-due-diligence-in-supply-chains.html>
- **Zehirli Madde Kontrol Yasası – TSCA:** Bu yasa, ABD piyasasına yeni veya mevcut kimyasal maddelerin girişini düzenler. ABD Çevre Koruma Kurumu (EPA), bu yasa kapsamındaki kimyasal maddelerin yönetiminden sorumludur.
Kaynak: <https://www.epa.gov/laws-regulations/summary-toxic-substances-control-act>
- **Dodd-Frank Yasası:** Bu yasa, finans sektörünün devlet tarafından düzenlenmesini sağlayan bir ABD federal yasasıdır. Temmuz 2010'da yürürlüğe giren yasa, şeffaflık ve hesap verme sorumluluğunu zorunlu kılarak riskleri sınırlandırmak amacıyla iktisadi düzenleme süreçleri getirmektedir.
Kaynak: <https://searchcompliance.techtarget.com/definition/Dodd-Frank-Act>

Yönetim sistemleri ve standartları

- **ISO 26000 – Sosyal Sorumluluk Rehberi**
Kaynak: <https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html>
- **ISO 50001 – Enerji Yönetimi**
Kaynak: <https://www.iso.org/iso-50001-energy-management.html>
- **ISO 14001 – Çevre yönetim sistemleri**
Kaynak: <https://www.iso.org/standard/60857.html>

6. Ek

- ISO 37301 – Uyumluluk yönetim sistemleri
Kaynak: <https://www.iso.org/standard/75080.html>
- ISO 45001 – İş sağlığı ve güvenliği
Kaynak: <https://www.iso.org/iso-45001-occupational-health-and-safety.html>
- SA8000 – Sosyal Yönetim Sistemi
Kaynak: <https://sa-intl.org/programs/sa8000/>
- İş güvenliği ve sağlığı yönetim sistemlerine dair kılavuz bilgiler (ILO-OSH 2001): Bu kılavuz bilgiler, ILO ile birlikte şirketler ve yetkin kurumların iş güvenliği ve sağlığını (OSH) geliştirmek amacıyla pratik destek sağlamak için geliştirilmiştir.
Kaynak: https://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/normative-instruments/WCMS_107727/lang-en/index.htm
- Uluslararası Otomotivde Beyan Edilecek Maddeler Listesi (GADSL): GADSL, dünyanın farklı bölgelerinde sınırlandırılan ve otomotiv sektöründe kullanılan maddeleri içeren bir listedir. GASG'nin amacı, otomotiv ürünlerinin tedarik zincirinde bazı maddelerin kullanımı ile ilgili iletişim ve bilgi alışverişini kolaylaştırmaktır. Amerika, Avrupa, Afrika, Orta Doğu, Asya ve Pasifik bölgelerini kapsar.
Kaynak: <https://www.gadsl.org/>
- Dünya Çapında Uyumlu Kimyasal Madde Sınıflandırma ve Etiketleme Sistemi (GHS): Bu sistem, "kimyasal maddeleri tehlike tiplerine göre sınıflandırır ve etiketler ile güvenlik veri sayfaları gibi uyumlu hale getirilmiş tehlike bildirme öğeleri tavsiye eder.
Kimyasal maddelerin işlenmesi, taşınması ve kullanımı sırasında insan sağlığı ve çevreyi daha iyi korumak amacıyla kimyasal maddelerin neden olduğu fiziksel tehlike ve toksikliği hakkında bilgilerin mevcut olmasını amaçlar."
Kaynak: <https://unece.org/about-ghs>
- IMDS: Uluslararası Malzeme Veri Sistemi, otomotiv sektörü tarafından kullanılan malzemeler hakkında bilgi içeren bir uluslararası veri deposudur.
Kaynak: <https://www.mdsystem.com/imdsnt/startpage/index.jsp>